

BERGMÁL

MÁLGAÐN FYRI SOSIALISTISKT UNGMANNAFELAG

Bláðstjóri: Ólafur Christiansen

- EIN ER SAMGONGAN? -

Javnaðarfólk blivu óivað eitt sindur skakk, tá vit hoyrdu val-evni tjóðveldisflokksins í Vágum D. P. Danielsen, opinlyst nú upp undir valið, tosa um samgongu við javnaðarflokkinn. Vit, sum hava lisið greinir hansara í 14. september og hoyrt hann í útvarpinum, kunnu sjálandi ikki ívast í, at hann veruliga er sosialistur.

Í eini grein í 14. september undir yvirkiftini «Ein er samgongan» byrjaði D. P. Danielsen at greiða frá, hvussu føroyski javnaðarflokkurin varð stovnaður. Hann greiddi frá, hvussu stríðið um meira sjálfstýri hevði spjatt føroyingar, og visti á, at eisini menn innan sjálfstýrisflokkinn, eitt nú Rasmus á Háskúlanum, vóru sosialistar. Sostatt kundu, og kunnu heldur ikki í dag, allar sosialdemokratiskar kreftir her á landi fylkjast um javnaðarflokkinn eins og í øðrum londum. »Hetta stríðið um meira sjálfstýri hevur verið til vanvirðing og skaða fyri fólk okkara — til størsta skaða fyri hina føroysku arbeidarafjöldina», segði D. P. Danielsen. Sostatt mátti sprunga koma í arbeidararórluna í Føroyum, tá ein sosialistiskur flokkur bleiv stovnaður, hvørja stóðu hann so tók til spurningin um meira sjálfstýri.

»Nú stendur tað ikki um at fáa eina nýggja sjálfstýrissamgongu, sum kortini onki sjálfstýri hevur fram; men at fylkja arbeismenn og fiskimenn í eina samgongu ella ein flokk, bygðan á føroyskan botn, sum fram um alt skal virka fyri áhugamálinum hjá tí arbeidandi fólkinum — sprungan, sum kom í arbeidararórluna í 1928 verður at gróva saman aftur».

Føroyski javnaðarflokkurin hevur altíð stríðst fyri sosialismuni, og roynt at latið sum stríðið um sjálfstýri ikki var til.

Hann er sostatt einasti veruligi sosialistiskur flokkur Føroya. Javnaðarmenn søu sum sína fyrstu uppgávu í 1928, at loysa tann tjóðskaparliga spurningin, *ti tað var teimum øllum greitt, at so leingi sum sambandsmenn og sjálfstýrismenn lógu og klandraðust um nasjonal mál, var tað ógjörlikt at fylkja fjóldina til stríð fyri vinnuligum og sosialum framfarum*. Tí mátti tað tjóðskaparliga greiðast fyrst ella so skjótt sum atstøður vóru til tess.

Ein kann næstan siga, at tann tjóðskaparligi spurningurin í Føroyum er loystur; men stríðið um meira sjálfstýri stendur á, so hart sum ógjørt áður, og liggur enn í vegin fyri sosialistiskum framfarum.

Tjóðveldisflokkurin kann sammetast við gamla sjálfstýrið áðrenn 1940. Hann er ein skurv utt blanding av borgarligum og sosialistiskum kreftum. Men D. P. Danielsen sigur seg ikki kunna siggja annað, enn at tjóðveldisflokkurin í framtíðini verður ein fiskimannaflokkur.

Vit taka her uppáttur úttalisi D. P. Danielsen, av tí, at »Limur í SU« í Bergmál fyri juli mánað í ár visti just á tað sama, sum hann visir á.

Føroyskur politikkur hevur higartil verið domineraður av spurninginum um meira sjálfstýri. Allir aðrir spurningar hava altíð komið aftan á henda spurningin. Her hevur verið furdur ein politikkur, ið onki hevur havt við veruligan samfelagsspurningar, veruligan samfelagspolitikk, at gera.

Nógvir veljarar, sum annars — um einki sjálfstýri var at stríðast um — høvdu greitt atkvøðu fyri javnaðarflokkinum, greiða nú í staðin atkvøðu fyri borgarligu flokkunum og tjóðveldisflokkunum, av tí at hesir flokkar eisini nýtastjóðskaparorð um seg. (Sosiologiska kanningin hjá M.F.S. visti, at fleiri studentar, sum í Føroyum valdu fólkaflokkinn, enn tá valdu S.F. í Danmark).

Harafurimóti hevur javnaðarflokkurin ikki vunnið atkvøður, sum annars høvdu verið borgarligar, um spurningurin um meira sjálfstýri ikki varð at stríðast um; tær fara sjálandi til sambandsflokkinn. *Ti er lætt at siggja, hvat hetta stríðið um meira sjálfstýri hevur gingið harðast út yvir — ta føroysku arbeidarafjöldina*; og tað hevur verið til størsta gagn fyri tann borgarliga politikkin.

Tí kunnu vit kanska geva monnum rætt, sum halda, at tað kemur fram ein lógin mynd, tá kannað verður eftir, hvønn dóm teir ymisku flokkarnir fella yvir heimastýrislógina, men lat tann spurningin liggja.

Spurningurin um meira sjálfstýri er nú ikki so lættur at fáa út av verðini. Okkara flokkur má altíð vera vakinn, tá tað gældur um at verja áhugamálini hjá tí arbeidandi fólkinum. Sostatt vilji tað ikki verið sosialistisk nú beinan vegin a t loyst frá Danmark, og harvið mist rættindini í Grønlandi, sum vit nú hava sambært okkara ríkisfelagskap. Hetta hevði komið at gingið út yvir teir føroysku fiskimenninar, hvørs talsmenn vit eru.

Tann álvarsamasti spurningurin viðvíkjandi yvirkomulærum er tann fíggjarligi spurningurin. Her megur vit sjálandi eisini vísa okkum sum talsmenn hjá tí

arbeidandi fólkinum. Helst skuldi skattaskrávan ikki verið spent fastari um tað arbeidandi fólkið; men til hetta er at siga, at ein nýggj skattalóg, við tyngdini á háinntøkunum, her hevði kunnað komið at broytt støðuna, ið menn hava til fleiri yvirkøkur, við tað at bert háinntøkurnar vóru skattaðar meir, og háinntøkurnar næstan óbroyttar. Okkum nýtist sostatt ikki med alla at siga nei til allar yvirkøkur — men sjálandi má her farast fram við skensemi.

Málið hjá einum sosialistiskum flokki má, umframt at verja áhugamálini hjá tí arbeidandi fólkinum, eisini vera at savna saman allar arbeismenn og fiskimenn í ein flokk, sum fram um alt skal virka fyri teirra áhugamálum.

Um so skuldi verið, at javnaðarmenninir og teir sosialistisku tjóðveldismenninir gingu saman í eina samgongu ella ein flokk, soleiðis sum D. P. Danielsen sigur, máttu báðir partar slaka frá teirra sjónarmiðum um meira sjálfstýri, og ikki minst teir sosialistisku tjóðveldismenninir, so at hetta ikki kom at ganga út yvir arbeidan og fiskimannin.

Vit eru fegnir um, at ein sosialistur, sum D. P. Danielsen, sigur at fleiri góðar sosialistiskar kreftir eru innan tjóðveldisflokkinn, og vit ynsja D. P. Danielsen eyddu í stríðnum at samla tær sosialistisku kreftirnar í Føroyum í ein flokk.

—r.

Hvussu verður við Lærlingafelagnum?

Sum kunnugt stovnaðu handverkslæringar í Havn eitt lærlingafelag nú í vár, men onki er frætt frá felagnum síðani, so ikki man alt vera sum tað skal har.

Tá felagið varð stovnað, fekk tað stóra undirtøku frá lærlingunum — um 80 fólk vóru á stovningarfundinum.

Felagið skuldi, umframt at vera undirhaldandi fyri lærlingarnar í okkara fámæta býi, eisini virka fyri økonomisku áhugamálinum hjá lærlingunum, og ætlan varð gjord fyri, hvørji tilfok, ið setast skuldu í verk, í næstu framtíð.

Tað hevur eisini áður verið roynt at stovna lærlingafelag í Havn; men felagið sovnaði burtur aftur.

Slik felag eru heilt vanlig í øðrum londum.

Spell, um hetta felagið skuldi fingið somu lagnu sum hitt. Eitt uppskot hevði tað verið, at tey trý politisku ungmannafelagini tóku seg saman, og vóru grundstøðulin til at reisa niðurundirkomna lærlingafelagið aftur á fótur.

Í lög Havnar Handverkslærlingafelags stendur, at bert limir felagsins hava atgongd til fundirnar. Henda lagna grein átti sjálandi at verið broytt, tí hon ger tað ómøguligt hjá teimum politisku ungmannafelagunum at fáa ávirkan á lærlingafelagið.

Í stevnu SU's stendur, at SU við lögtingslóg ella á annan hátt vil virka fyri botan av korum lærlinga. Tað hevði ikki verið meira enn rimiligt, at tey politisku ungmannafelagini royndu at fáa ávirkan á eina slíka ungmannafelagsrørlu, eins og politiskir flokkar royna at fáa ávirkan á fakfelagsrørluna sum heild.

Tað verður ein uppgáva hjá teimum politisku ungmannafelagunum nú í vetur, at fáa reist niðurundirkomna lærlingafelagið aftur á fótur.

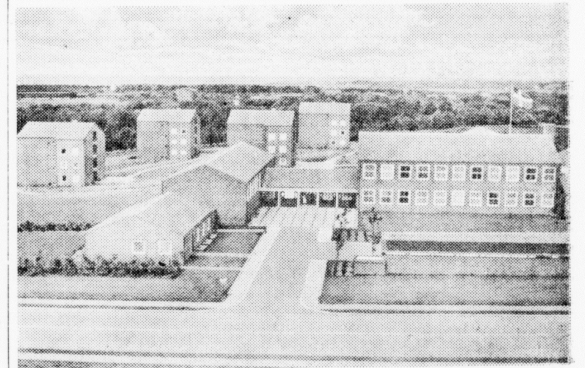
SU-arir á arbeidara-háskúlanum í Esbjerg

Tað er at fegnast um, at tveir limir í Sosialistiskum ungmannafelag, eru farnir niður á arbeidaraháskúlanum í Esbjerg í 6. mánaðar, fyri har at fáa eina veruliga politiska útbúgving. Teir eru Tófrinn Smith, formaður í SU og fyrrverandi bláðstjóri í Bergmál, Hans Jørgensen.

Vit heima á landi ívast ikki í, at hetta háskúlaskeið hjá teim-

um báðum kemur at koma SU til góðar í framtíðararbeiði tess.

Gleðiligt er at ungir politiskir áhugaðir menn fara á tilkan skúla, fyri har at siggja hvussu felagsrørlan og sosialdemokratiska arbeidararórlan virka í felag har í landinum. Danskir javnaðarflokkurin og De samvirkende Fagforbund eiga skul-an. SU ynskir tykkum gott skeið

Arbeidaraháskúlin í Esbjerg

SOSIALISMAN

Um miðjan 19. öld byrjaðu sosialistar í øllum londum at stríðast fyri at skapa eitt samfelag við ongum støttarmuni. Teir hava á vísdaligum grundarlagi sligið fast teir mótsetningar, sum finnast í samfelagskipanini, og hava altíð lagt seg út eftir at virka fyri áhugamálunum hjá tí arbeidandi fólkinum.

Okkara endaliga mál er eitt samfelag, har ið øllum menniskjum verður tryggjað sama og javnbjóðis start til at arbeiða seg fram í lívinum. Onkur kann

ívast í, um vit nakrantíð náa hesum sanna sosialistiska samfelagnum. Til tað er at siga, at tað just er vissan um, at vit vilja koma nærri og nærri hesum máli, sum er drivmegin aftan fyri arbeidararórlunna politiska virksemi.

Í stríðnum fyri einum sosialistiskum samfelagi her á landi, er tann týðningarmesta uppgávan at útbúgva fólkareði á øllum samfelagsokjunum ikki minst á tí fíggjarliga og búskaparliga okinum. Á búskaparliga okinum, verður alt enn stýrt eftir

fr kapitalistiskari fyrmynd. Tað almenna má taka eftirlit við vinnulivinum við tað at øll peningaroka landsins, harundir bankar, verður sett undir fyrseti samfelagsins og síðani partvís nýtt til útbúgving av vinnulivinum eftir eini landsumfatandi planøkonomiskari heildarætlan. Hetta má gerast, til tess at tryggja ser, at alt samfelagsgagnligt virksemi verður skipað út frá umsorgan fyri felags áhugamálinum og fyri at fremja velferð fólksins.

Hin einstaki hevur evni til at